

Til lovforslag nr. L 155. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 21. maj 1991

Betænkning

over

Forslag til lov om uddannelse af pædagoger

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisnings- og forskningsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Nogle af udvalgets spørgsmål og ministerens besvarelse heraf er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL),

Daginstitutionernes Lands-Organisation, Forældrerådet ved Den Integrerede Institution Sjælør Boulevard, Valby,

Landsforeningen af Bestyrelser for Børnehave- og Fritidspædagogseminarier,

Landsforeningen af bestyrelser for de Socialpædagogiske Seminarier,

Landsforeningen af Forældre til Børn i Daginstitutioner, FOLA,

Landsforeningen Danske Klubfolk (LDK),

Landsforeningen for Socialpædagoger (LFS),

Pædagogisk Medhjælperforbund,

Pædagogstuderendes Landsråd,

Rektorforsamlingen for Børnehave- og Fritidspædagogseminarierne,

Rektorforsamlingen for de Socialpædagogiske Seminarier,

Semarielærerforeningen (SLF),

Socialpædagogernes Landsforbund (SL) og

Socialpædagogisk Forum.

Der er af undervisnings- og forskningsministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisnings- og forskningsministeren stillede ændringsforslag.

Udvalget ønsker at udtale følgende:

Der har i udvalget under drøftelsen af lovforslagets § 9 været enighed om, at en repræsentant for lærerne og en repræsentant for de studerende bør tiltræde statsseminariernes bestyrelser som tilfornordnede. Såfremt det lokalt besluttet, får repræsentanterne for medarbejderne og for de studerende fuldt medlemskab af bestyrelserne. Tilsvarende gælder for de private seminarier. Ministeren har tiltrådt dette.

Med ændringsforslag nr. 5 har udvalget ønsket at præcisere, hvori bestyrelsens ansvar over for ministeren består, og hvilke muligheder ministeren har for at gribe ind over for en bestyrelse i de særlige situationer, hvor dette måtte vise sig nødvendigt, f.eks. i form af et interimstyre, effektueret ved, at ledelsen af et nærtliggende seminarium midlertidigt overtager ledelsen.

Udvalget har drøftet eventuelle problemer i forbindelse med tilvejebringelse af et tilstrækkeligt antal praktikpladser på handicapområdet. Udvalget har taget til efterretning, at amtskommunerne og kommunerne på forhånd har erklæret sig rede og i stand til at indfri den forpligtelse til at stille et tilstrækkeligt antal egne-

de praktikpladser til rådighed, som påhviler dem efter lovforslagets § 14.

Udvalget har samtidig noteret sig, at undervisnings- og forskningsministeren på grundlag af oplysninger fra de kommunale organisationer har oplyst, at praktikantstillingerne vil blive etableret dels ved time- eller stillingskonvertering i forbindelse med naturlig afgang, dels ved, at der, hovedsageligt på det amtslige område, vil blive afsat midler centralt i det enkelte amt til finansiering af praktikantstillinger. Ved den sidstnævnte puljeløsning opnås, at praktikanter kan placeres også på de små institutioner.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om tilvejebringelse af praktikpladser på selvejende institutioner og er af den opfattelse, at det som udgangspunkt er frivilligt for den enkelte selvejende institution, om den vil indgå i praktikordningen. Forpligtelsen til at tilvejebringe praktikpladser påhviler alene amtskommuner og kommuner. Men indgår en selvejende institution aftale om at modtage studerende i praktik med den kommune eller den amtskommune, hvormed institutionen har driftsoverenskomst, kan det naturligvis stilles som et vilkår, at institutionen samtidig tager praktikanter. En sådan aftale kan f.eks. indeholde pligt til at modtage den praktikant, institutionen får anvist, jf. lovforslagets § 19. Institutionen må altså i så fald give afkald på at kunne følge den almindelige ansættelsesprocedure, når det gælder ansættelse i praktikantstillinger. Undervisnings- og forskningsministeren er enig i denne opfattelse.

Udvalget har drøftet forsøgs- og udviklingsarbejde på seminarierne og har noteret sig, at ministeren efter lovforslagets § 5, og parallelt med andre uddannelseslove, i særlig tilfælde kan tillade fravigelser fra lovforslagets bestemmelser i denne forbindelse.

Udvalget har drøftet opstignings- og uddannelsesmulighederne for den store gruppe af uddannede på det pædagogiske arbejdsmarked. Lovforslaget omhandler ikke dette spørgsmål, idet kursusvirksomhed af denne art er et kommunalt anliggende. Udvalget har derfor fået ministerens tilsagn om, at denne vil opfordre de kommunale arbejdsgivere til at indlede

drøftelser med de uddannedes organisationer om spørgsmålet, og at Undervisnings- og Forskningsministeriet i givet fald er indstillet på at deltage i sådanne drøftelser.

Et flertal (udvalget med undtagelse af Fremskridtspartiets medlem) ønsker desuden at udtale:

Flertallet har drøftet lovforslagets fagrække, jf. § 2, stk. 2. Da alle pædagoger må være forberedt på at møde mennesker fra forskellige etniske grupper og kulturer i institutionerne, er det vigtigt, at de pædagogstuderende orienteres om etniske minoriteters baggrund. Flertallet ønsker at understrege, at internationaliseringen nødvendiggør, at pædagoger har en viden om, hvorledes de kan arbejde med mennesker med en anden sproglig og kulturel baggrund. Denne viden må derfor formidles på seminarierne som et led i uddannelsen.

Et mindretal (Socialdemokratiets medlemmer af udvalget) udtaler endvidere, at mindretallet kan tilslutte sig en sammenlægning af de tre nuværende pædagoguddannelser til én fælles uddannelse, fordi den vil kunne danne ramme om den fælles faglige kerne i de tre nuværende uddannelser og give gode muligheder for videreudvikling og videreuddannelse. Uddannelsen vil samtidig øge fleksibiliteten og omstillingsparathedens hos den pædagogiske arbejdskraft.

Den fælles pædagoguddannelse bygger således på et ønske om at etablere en bredere grunduddannelse, hvor den senere specialisering vil være knyttet til den fremtidige placering på arbejdsmarkedet med voksende behov og mulighed for efter- og videreuddannelse.

Mindretallet lægger vægt på betænkningens forslag om, at mindst ét af praktikopholdene bliver inden for specialområdet, jf. betænkning nr. 1213, 1990, »En fælles pædagoguddannelse«. Det er klart nødvendigt for at tilgodese de specielle krav, der stilles til medarbejdere i institutioner for mennesker med psykiske og fysiske handicap.

I debatten om den lønnede praktik har mindretallet været mest optaget af at fastholde det

uddannelsesmæssige perspektiv. I denne forbindelse vil mindretallet fremhæve ministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 12, hvoraf det fremgår, at de studerende i praktikperioderne indkaldes til »teoriindkald« i en uge under øvelsespraktikken og i 2 uger i hver af de lønede praktikperioder. Mindretallet vil samtidig fremhæve, at ministeren har bekræftet, at praktikantstillingerne vil blive etableret i forbindelse med naturlig afgang.

Mindretallet glæder sig over, at der med de stillede ændringsforslag opnås lovhjælp for de demokratiske indflydelseskanaler for de studerende og for medarbejderne. Mindretallet så helst, at de studerende og medarbejderne direkte i lovteksten var hjemlet stemmeret i bestyrelsen, men har accepteret et kompromis, der fastlægger denne mulighed lokalt.

Lovforslaget om en fælles pædagoguddannelse løser ikke det uddannelsesmæssige problem for de op mod 20.000 uuddannede på det pædagogiske arbejdsmarked. Mindretallet konstaterer med tilfredshed, at ministeren har givet tilsagn om at søge nedsat et udvalgsarbejde om dette spørgsmål mellem de kommunale organisationer, parterne på arbejdsmarkedet og Undervisnings- og Forskningsministeriet.

Mindretallet kan på baggrund af de resultater, der er opnået under udvalgsarbejdet, indstille lovforslaget til vedtagelse.

Et andet mindretal (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker endvidere at udtale følgende:

Mindretallet noterer med tilfredshed, at det i løbet af udvalgsarbejdet med en række ændringsforslag er lykkedes at forbedre det oprindelige lovforslag på en række punkter, som er væsentlige for mindretallet.

Der har været enighed om, at en repræsentant for lærerne og en repræsentant for de studerende bør tiltræde bestyrelserne som tilfornede. Mindretallet finder det naturligt, at disse repræsentanter får fuldt medlemskab af bestyrelsen. Dette er overladt til lokal beslutning, og det forventer mindretallet vil ske.

Bestyrelsen godkender seminariets studieordning efter forslag fra rektor. Mindretallet

understreger, at denne bør udarbejdes i samarbejde med seminariets lærere og studerende. Mindretallet er ligeledes tilfreds med, at der ved hvert seminarium nedsættes medarbejderråd og studerendes råd. Det har været et stærkt ønske for mindretallet fortsat at have et uddannelsesråd til afløsning af de to nuværende råd. Derfor er det tilfredsstillende, at der oprettes et seminarieråd, der kan rådgive ministeren om seminariernes forhold.

Alle pædagoger må være forberedte på at møde og skulle arbejde med mennesker fra forskellige etniske grupper og kulturer i institutionerne. Derfor er det vigtigt, at de studerendes undervisning omfatter orientering om de etniske minoriteters baggrund.

Mindretallet lægger vægt på, at seminarierne deltager aktivt i forsøgs- og udviklingsarbejde på det pædagogiske og sociale område og bemærker i den forbindelse, at der permanent er afsat 5 mio. kr. til området.

Endelig understreger mindretallet vigtigheden af, at de studerende kan få lejlighed til at afvikle deres praktisk i børnehaveklasser og skolefritidsordninger, da disse områder er en vigtig del af det pædagogiske arbejdsmarked.

Ændringsforslag

Af undervisnings- og forskningsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 9

1) I *stk. 2* indsættes efter »vedtægter« ordene: »og ved statsseminarier af en statut, der godkendes af undervisnings- og forskningsministeren«.

2) *Stk. 3* udgår.

Stk. 4 bliver herefter *stk. 3*.

Til § 10

3) I *stk. 1, 3. pkt.*, ændres »fastlægger« til: »godkender«.

4) *Stk. 2, 2. pkt.*, udgår.

Ny paragraf

5) Efter § 10 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. Bestyrelsen er over for undervisnings- og forskningsministeren ansvarlig for seminariets drift, herunder for forvaltningen af de statslige bevillinger.

Stk. 2. Hvis bestyrelsen ikke efterkommer påbud fra ministeren om at berigtige nærmere angivne forhold, kan ministeren beslutte,

- 1) at bestyrelsens opgave eller dele heraf i en periode varetages af personer, der udpeges af ministeren, eller
- 2) at bestyrelsen træder tilbage, således at en ny bestyrelse kan dannes efter reglerne i seminariets vedtægter eller statut.«

Til § 12

6) § 12 affattes således:

»§ 12. Ved hvert seminarium nedsættes to råd, der repræsenterer henholdsvis medarbejderne og de studerende, og som er rådgivende for seminariets ledelse.

Stk. 2. Bestyrelsen kan med de to råds tilslutning beslutte, at rådene tilsammen skal udgøre ét fælles råd.«

Nyt kapitel

7) Efter kapitel 3 indsættes som nyt kapitel:

»Kapitel 01

Seminarierådet

§ 02. Undervisnings- og forskningsministeren nedsætter et seminarieråd, der er rådgivende for ministeren inden for lovens område.

Stk. 2. Seminarierådet består af direktøren for Universitetsafdelingen som formand samt 13 medlemmer, der udpeges således:

- 1 af seminariernes bestyrelser
- 1 af seminariernes rektorer
- 1 af seminariernes lærere
- 1 af seminariernes studerende
- 1 af Amtsrådsforeningen i Danmark
- 1 af Kommunernes Landsforening
- 1 af Københavns og Frederiksberg Kommuner i fællesskab

- 1 af Børnesagens fællesråd
- 1 af Daginstitutionernes Lands-Organisation
- 1 af De samvirkende Invalideorganisationer
- 2 af de færdiguddannedes organisationer i fællesskab
- 1 af Danmarks Lærerhøjskole og Socialpædagogisk Højskole i fællesskab.

Stk. 3. Rådet holder møde mindst én gang om året.

Stk. 4. Rådet fastsætter sin egen forretningsorden.«

Til § 19

8) Ordene »Seminariernes rektorer« ændres til: »Seminarierne«.

Til § 25

9) Stk. 3 affattes således:

»Stk. 3. I lov om social bistand, jf. bekendtgørelse nr. 817 af 6. december 1990, foretages følgende ændringer:

1. I § 14, stk. 2, udgår »om uddannelse af socialpædagoger og«.

2. § 14, stk. 3 og 4, ophæves.

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 3 og 4.

3. I § 14, stk. 6, der bliver stk. 4, ændres »stk. 5« til: »stk. 3.«

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Med ændringsforslaget ønskes det præciseret, at ministeren ikke skal udpege de enkelte medlemmer af statsseminariernes bestyrelser, men at bestyrelsernes sammensætning skal fremgå af en statut, der godkendes af ministeren.

Til nr. 3

Med ændringen skabes en ønsket overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse i L 98 (forslag til lov om uddannelse af lærere til folkeskolen).

Bet. o. lovf. om uddannelse af pædagoger

Til nr. 4

Med dette ændringsforslag understreges det, at ansættelse af rektor ved et privat seminarium er et anliggende, som bestyrelsen og den alene har ansvaret for.

Til nr. 5

Ved ændringsforslaget er det præciseret, hvori bestyrelsens ansvar over for ministeren består, og hvilke muligheder ministeren har for at gribe ind over for en bestyrelse i de særlige situationer, hvor dette måtte vise sig nødvendigt. Ændringsforslaget er affattet i overensstemmelse med § 10 i lov nr. 210 af 5. april 1989 om erhvervsskoler.

Til nr. 6

Udgangspunktet er, at der nedsættes to råd, men bestyrelsen kan, hvis rådene er enige heri, sammenlægge dem til et fælles rådgivende organ. Ændringsforslaget udelukker ikke, at der kan oprettes andre rådgivende organer til at varetage særlige opgaver på seminariet.

Til nr. 7

Ændringsforslaget skyldes ønsket om at opretholde et rådgivende organ for ministeren, der specielt tager sig af pædagogseminariernes forhold. Antallet af medlemmer er mindre end i de nuværende uddannelsesråd, men rådets sammensætning er stort set uændret.

Til nr. 8

Efter lovforslagets § 11 er ansvaret for fordelingen af de studerende efter § 19 rektors. Med den foreslåede formulering understreges samtidig, at rektor kan delegere opgaven til andre på seminariet, f.eks. til et praktikudvalg, som det i dag kendes på børnehave- og fritidspædagogseminarierne.

Til nr. 9

Ændringsforslaget er af rent lovteknisk karakter.

Poul Andersen (S) Helle Degn (S) Pernille Forchhammer (S) Frank Jensen (S)

Else Marie Mortensen (S) Anne-Marie Meldgaard (S) Hanne Thanning Jacobsen (SF)

Holger K. Nielsen (SF) Jette Pors (CD) nfm. Eva Møller (KF) Pia Christmas-Møller (KF)

Jens Jørgensen (KF) Anders Mølgaard (V) Hanne Severinsen (V) fmd.

Køpke Christensen (FP) Ole Vig Jensen (RV) Lysholm Christensen (KRF)

Nogle af udvalgets spørgsmål til undervisnings- og forskningsministeren og dennes besvarelse heraf:

Spørgsmål 1:

Hvordan vil ministeren sikre, at der ikke kommer til at ske reducere i bevillingerne på lønkontoen i en børnehave, der efter lovforslagets § 14 ikke ønsker eller ikke findes egnet til at modtage studerende i lønnet praktik?

Svar:

Flere af de forhold på pædagogernes arbejdsmarked, der berøres af indførelse af lønnet praktik, kan ifølge sagens natur først bringes endeligt på plads af de parter, der dækker dette område overenskomstmæssigt, når loven er vedtaget og trådt i kraft.

De kommunale arbejdsgiverorganisationer og de faglige organisationer har imidlertid forud for lovforslagets fremsættelse klart og utvetydigt tilkendegivet, at de gennem deres overenskomster og via det regionale samarbejde, der institueres i lovforslaget, kan tilrettelægge lønnet praktik efter lovforslagets intentioner og samtidig overholde de forpligtelser, de i øvrigt har efter den sociale lovgivning.

I øvrigt kan jeg henvise til de almindelige bemærkninger s. 6, 1. spalte nederst, hvor der er gjort rede for, hvordan praktikantordningen finansieres.

Spørgsmål 2:

Vil ministeren oplyse, på hvilken måde lønsummen til en praktikant, der udfører lønnet praktkarbejde f.eks. i børnehaveklasse, fremskaffes, jf. lovforslagets § 14, og herunder oplyse, hvorledes lønsummen fremskaffes, når børnehaveklasselederen er den eneste ansatte i børnehaveklassen?

Svar:

Jeg tillader mig at henvise til svaret på spørgsmål 1. I tilfælde, hvor der måtte blive oprettet praktikantstillinger i børnehaveklasser, hvor børnehaveklasselederen er eneste ansatte, må stillingen finansieres inden for det kommu-

nale budget, men på anden måde end ved timekonvertering.

Jeg henleder i øvrigt opmærksomheden på, at uddannelsesforslaget også indeholder en 12 ugers øvelsespraktik, hvor praktikanterne ikke skal have løn.

Spørgsmål 8:

Vil lovforslaget medføre sammenlægninger eller nedlæggelser af seminarier?

Svar:

Nej, lovens vedtagelse vil ikke nødvendiggøre seminarinedlæggelser eller -sammenlægninger. Men i etableringen af den fælles uddannelse ligger en kraftig tilskyndelse til et udvidet samarbejde mellem seminarierne – også på tværs af de hidtidige sektorgrænser.

En sådan samarbejdsstruktur vil samtidig gøre det muligt, at det enkelte seminarium kan udvikle og fastholde sin egen profil.

Spørgsmål 12:

Ministerens bedes oplyse, om de studerende fortsat vil modtage teoretisk undervisning i praktikperioden.

Svar:

Ja, det vil de. Det er min agt også på dette punkt at følge betænkning nr. 1213, når de nærmere regler om uddannelsen skal fastsættes (i henhold til lovforslagets § 2, stk. 6).

I betænkningen foreslås, at de studerende i praktikperioderne indkaldes til undervisning på seminariet (»teoriindkald«) – i øvelsespraktikken i en uge og i hver af de lønnede praktikperioder i 2 uger.

Studerende i praktik vil herudover modtage undervisning og vejledning fra andre ansatte på praktikstedet (den eller de »praktikansvarlige«). Det forudsættes endvidere, at der er et tæt samarbejde mellem praktiksted og seminarium, et samarbejde, der involverer seminariets lærere i alle faggrupper.

Den studerendes ansættelse på praktikstedet i den lønnede praktik vil kun skulle omfatte 30 timer pr. uge netop for at give mulighed for at kombinere praktisk arbejde med teoretiske studier.

Spørgsmål 26:

Hvorledes tænkes samspillet mellem bestyrelsernes/rektorerens kompetence og samarbejdsudvalgenes kompetence praktiseret?

Svar:

Jeg har tænkt mig, at samspillet skal følge de regler, der gælder om samarbejde og samarbejdsudvalg inden for staten. Det betyder, at der normalt skal nedsættes et samarbejdsudvalg ved seminariet med rektor som formand, og at samarbejdsudvalget løbende skal informeres om udviklingen med hensyn til seminariets arbejds- og personaleforhold, rationaliserings- og omstillingsprojekter, indførelse af ny teknologi og seminariets økonomiske situation. Samarbejdsudvalget er endvidere medbestemmende ved at fastlægge retningslinier for seminariets arbejds- og personaleforhold.